

انتشارات موجک

مقایسه سیستم هزینه‌یابی بر

مبنای فعالیت

و سیستم سنتی

نویسنده: شادمان مسلم زاده

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سیستم هزینه‌یابی بر مبنای فعالیت

و سیستم سنتی

تالیف:

شادمان مسلم زاده

انتشارات موجک

سرشناسه: مسلم‌زاده، شادمان، ۱۳۶۲ -

عنوان و نام پدیدآور: سیستم هزینه‌یابی بر مبنای فعالیت و سیستم سنتی / تالیف شادمان مسلم‌زاده.

مشخصات نشر: تهران: انتشارات موجک، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری: ۱۰۹ ص.: جدول، نمودار.

شابک: ۳-۰۱۰-۹۹۴-۶۰۰-۹۷۸، ۲۰۰۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

موضوع: هزینه‌یابی بر مبنای فعالیت

موضوع: Activity-based costing

موضوع: هزینه‌یابی هدفدار

موضوع: Target costing

موضوع: هزینه -- کنترل

موضوع: Cost control

رده بندی کنگره: ۱۳۹۷ م۴ هـ / HF۵۶۸۶

رده بندی دیویی: ۶۵۸/۱۵۵۲

شماره کتابشناسی ملی: ۵۱۶۹۸۹۸

انتشارات موجک

تلگرام: ۰۹۰۱۷۶۷۲۵۰۲-۰۹۳۶۳۰۳۱۲۵۸ telegram.me/mojak1 کانال: telegram.me/mojak1

تلفن مرکز پخش: ۰۲۶۳۲۴۰۳۵۱۶ - ۰۲۶۳۲۴۰۳۵۱۳ - ۰۲۱۶۶۱۲۷۵۹۳

ایمیل: mojakpublication@yahoo.com

سایت: www.mojak.ir

عنوان: سیستم هزینه‌یابی بر مبنای فعالیت و سیستم سنتی

تالیف: شادمان مسلم‌زاده

طراح جلد: سیده زهرا روشنایی

مشخصات ظاهری: ۱۰۹ صفحه، قطع وزیری

چاپ اول: بهار ۱۳۹۷، تیراژ: ۵۰۰ جلد

قیمت: ۲۰۰۰۰۰ ریال، شابک: ۳-۰۱۰-۹۹۴-۶۰۰-۹۷۸

حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

سخن مؤلف ۱

بخش اول: سیستم هزینه‌یابی بر مبنای فعالیت و سیستم سنتی ۳

فصل اول: مفاهیم حسابداری ۵

۱-۱ مقدمه ۵

۲-۱ تاریخچه حسابداری ۶

۳-۱ حسابداری از دیدگاه‌های گوناگون ۷

۴-۱ حسابداری به عنوان یک سیستم اطلاعاتی ۸

۵-۱ اهداف سیستم اطلاعات حسابداری ۹

فصل دوم: سیستم حسابداری بهای تمام شده ۱۱

۱-۲ تعریف حسابداری بهای تمام شده ۱۱

۲-۲ تاریخچه‌ی حسابداری بهای تمام شده ۱۱

۳-۲ نقش حسابداری بهای تمام شده در سیستم اطلاعات حسابداری ۱۳

۱-۳-۲ تعریف حسابداری مدیریت ۱۳

۲-۳-۲ تعریف حسابداری مالی ۱۴

۴-۲ روابط بین حسابداری مدیریت، حسابداری مالی و سیستم حسابداری بهای تمام شده ۱۴

۵-۲ تفاوت‌های اساسی بین حسابداری مدیریت و حسابداری مالی ۱۵

- ۶-۲ عوامل مؤثر بر سیستم حسابداری بهای تمام شده ۱۷
- ۱-۶-۲ اندازه موسسه ۱۷
- ۲-۶-۲ نوع فرآیند تولید ۱۷
- ۳-۶-۲ تنوع محصولات تولیدی ۱۸
- ۴-۶-۲ طرز برخورد مدیریت با اطلاعات بهای تمام شده ۱۸
- ۵-۶-۲ متغیرهای خارجی ۱۸
- ۷-۲ دلایل استفاده از سربار جذب شده به جای سربار واقعی ۱۹
- ۸-۲ مبنای جذب سربار ۱۹
- ۹-۲ عوامل مؤثر بر انتخاب نرخ‌های جذب سربار ساخت ۲۰
- ۱۰-۲ تخصیص بهای خدمات دواير پشتیبانی ۲۳
- ۱۱-۲ اهداف تخصیص بهای عوامل غیر مستقیم ۲۴
- ۱۲-۲ مبانی تخصیص هزینه سربار ۲۵
- ۱۳-۲ تخصیص بهای خدمات دواير پشتیبانی ۲۶
- ۱-۱۳-۲ تخصیص اولیه ۲۷
- ۲-۱۳-۲ تخصیص ثانویه ۲۷

فصل سوم: سیستم‌های هزینه‌یابی نوین (ابزارهای نوین در مدیریت هزینه) ۳۱

- ۱-۳ مقدمه ۳۱
- ۲-۳ حسابداری مدیریت ۳۲

فصل چهارم: هزینه‌یابی بر مبنای فعالیت (ABC) ۳۷

- ۱-۴ تعریف ABC ۳۷
- ۲-۴ تعریف مدیریت بر مبنای فعالیت (ABM) ۳۷
- ۳-۴ ارتباط بین (ABC) و (ABM) ۳۸
- ۴-۴ تاریخچه‌ی هزینه‌یابی بر مبنای فعالیت ۳۸

- ۳۹..... ۱-۴-۴ نخستین نسل سیستم هزینه‌یابی بر مبنای فعالیت (ABC)
- ۴۲..... ۲-۴-۴ دومین نسل هزینه‌یابی بر مبنای فعالیت
- ۴۴..... ۳-۴-۴ سومین نسل سیستم هزینه‌یابی بر مبنای فعالیت
- ۴۶..... ۴-۴-۴ چهارمین نسل سیستم هزینه‌یابی بر مبنای فعالیت

فصل پنجم: سطوح فعالیت در ABC..... ۴۹

- ۴۹..... ۱-۵ هزینه‌یابی بر مبنای فعالیت برای کمک به تصمیمات مدیریت
- ۴۹..... ۲-۵ تمرکز برای فعالیت‌ها
- ۵۰..... ۳-۵ بازتاب صحت در استعمال منابع
- ۵۰..... ۴-۵ گرایش هزینه تحت روش ABC
- ۵۱..... ۵-۵ سطوح فعالیت در ABC
- ۵۱..... ۱-۵-۵ هزینه‌های سطح آحاد تولید
- ۵۱..... ۲-۵-۵ هزینه‌های سطح گروه تولیدات
- ۵۲..... ۳-۵-۵ هزینه‌های سطح تسهیلات
- ۵۲..... ۴-۵-۵ هزینه‌های سطح محصول
- ۵۴..... ۶-۵-۵ ردیابی هزینه در سیستم ABC
- ۵۴..... ۱-۶-۵ ایجاد گروه‌های فعالیت
- ۵۵..... ۲-۶-۵ ردیابی هزینه از طریق فعالیت‌ها
- ۵۵..... ۳-۶-۵ انتخاب انواع موجد هزینه‌ها
- ۵۶..... ۴-۶-۵ محاسبه نرخ‌هایی برای تخصیص هزینه
- ۵۶..... ۵-۶-۵ تسهیم هزینه فعالیت‌ها به ستادها

فصل ششم: طراحی سیستم هزینه‌یابی بر مبنای فعالیت..... ۵۷

- ۵۷..... ۱-۶ گام‌های طراحی سیستم هزینه‌یابی بر مبنای فعالیت (ABC)
- ۵۷..... ۱-۱-۶ تلفیق فعالیت‌ها

- ۵۸..... ۲-۱-۶ گزارش هزینه فعالیت‌ها
- ۵۸..... ۳-۱-۶ شناسایی مراکز فعالیت
- ۵۸..... ۴-۱-۶ انتخاب محرک‌های منابع و محرک‌های فعالیت
- ۶۱..... ۲-۶ عوامل مؤثر در انتخاب محرک‌های مناسب فعالیت
- ۶۳..... ۳-۶ مزایا و محدودیت‌های هزینه‌یابی بر مبنای فعالیت

فصل هفتم: مقایسه سیستم سنتی با سیستم ABC ۶۵

- ۶۷..... فصل هشتم: تحقیقات سیستم هزینه‌یابی بر مبنای فعالیت
- ۶۷..... ۱-۸ تحقیقات خارجی
- ۷۴..... ۲-۸ تحقیقات داخلی

بخش دوم: مطالعه موردی (مقایسه سیستم حسابداری هزینه‌یابی بر مبنای فعالیت و حسابداری سنتی در بخش دولتی) ۷۷

- ۷۹..... فصل نهم: کلیات
- ۷۹..... ۱-۹ مقدمه
- ۸۰..... ۲-۹ بیان مسئله
- ۸۴..... ۳-۹ اهمیت مسئله
- ۸۶..... ۴-۹ اهداف
- ۸۶..... ۵-۹ اصطلاحات

فصل دهم: روش و ابزار ۸۹

- ۸۹..... ۱-۱۰ روش پژوهش
- ۹۱..... ۲-۱۰ روش گردآوری اطلاعات

- ۳-۱۰ جامعه آماری ۹۱
- ۴-۱۰ حجم نمونه و روش نمونه گیری ۹۲
- ۵-۱۰ ابزارهای اندازه گیری ۹۳
- ۶-۱۰ مراحل انجام پژوهش ۹۴

فصل یازدهم: تجزیه و تحلیل داده‌ها ۹۷

- ۱-۱۱ تعیین قیمت تمام شده به روش ABC ۹۷

فصل دوازدهم: نتیجه گیری و پیشنهادها ۱۰۳

- ۱-۱۲ بحث و نتیجه گیری ۱۰۳
- ۲-۱۲ پیشنهادها ۱۰۶

منابع ۱۰۷

- منابع فارسی ۱۰۷
- منابع انگلیسی ۱۰۸

سخن مولف

یکی از مهم ترین وظایف مدیران، تخصیص بهینه منابع مالی و بهره‌وری حداکثر از امکانات موجود است. اهمیت این موضوع زمانی بیشتر محسوس است که سازمان با محدودیت امکانات و منابع مالی مواجه است و بقا و توسعه مؤسسه منوط به تشخیص، ارزیابی و انتخاب مناسب ترین امکانات سرمایه گذاری و تخصیص منابع مالی به آنهاست. مدیران برای تصمیم گیری درنحوه تخصیص منابع و کنترل آن و حصول اطمینان از به کارگیری مؤثر و کارآیی منابع در اختیارشان، به اطلاعات حسابداری به عنوان یکی از ابزارهای مهم تصمیم گیری نیازمندند. و لذا با توجه به پیاده سازی حسابداری تعهدی در دانشگاه علوم پزشکی استان و مشکلات عدیده‌ای که در اجرای کامل حسابداری تعهدی که یکی از زیربناهای اجرایی بودجه ریزی عملیاتی محسوب می گردد.

در این کتاب به بررسی یکی از محورهای اصلی حسابداری تعهدی یعنی تعیین بهای تمام شده خدمات در بیمارستان‌ها خواهیم پرداخت. این کتاب از جهت هدف یک پژوهش کاربردی و از جهت نوع تحقیق توصیفی - پیمایشی و اکتشافی است. تحقیق پیمایشی وضعیت موجود را مورد مطالعه قرار داده و برای توضیح ویژگی‌های آن مورد استفاده قرار می گیرد. این تحقیق به روش هزینه یابی بر مبنای فعالیت در بخش رادیولوژی بیمارستان انجام شده است. نتایج حاصل از کتاب حاضر بیانگر اجرایی موفقیت آمیز روش هزینه یابی بر مبنای فعالیت جهت تعیین خدمات ارائه شده به بیماران بوده است.

شیوه سازماندهی کتاب حاضر به صورت زیر می باشد.

این کتاب به دو بخش تقسیم خواهد شد. بخش اول شامل مباحث آموزشی در زمینه سیستم هزینه یابی بر مبنای فعالیت و سیستم سنتی می باشد. بخش اول شامل فصول زیر است:

فصل اول: مفاهیم حسابداری

فصل دوم: سیستم حسابداری بهای تمام شده

فصل سوم: سیستم‌های هزینه‌یابی نوین (ابزارهای نوین در مدیریت هزینه)

فصل چهارم: هزینه‌یابی بر مبنای فعالیت (ABC)

فصل پنجم: سطوح فعالیت در ABC

فصل ششم: طراحی سیستم هزینه‌یابی بر مبنای فعالیت

فصل هفتم: مقایسه سیستم سنتی با سیستم ABC

فصل هشتم: تحقیقات سیستم هزینه‌یابی بر مبنای فعالیت

در بخش دوم مقایسه سیستم حسابداری هزینه‌یابی بر مبنای فعالیت و حسابداری سنتی در بخش

دولتی بررسی خواهد شد. بخش دوم شامل فصول زیر می‌باشد:

فصل نهم: کلیات

فصل دهم: روش و ابزار

فصل یازدهم: تجزیه و تحلیل داده‌ها

فصل دوازدهم: نتیجه‌گیری و پیشنهادها

در پایان، بر خود لازم می‌دانم از همه عزیزانی که در مراحل گوناگون آماده‌سازی این کتاب من را

یاری نموده‌اند، صمیمانه تقدیر و تشکر نمایم.

شادمان مسلم زاده

بهار ۱۳۹۷

یکی از مهم‌ترین وظایف مدیران، تخصیص بهینه منابع مالی و بهره‌وری حداکثر از امکانات موجود است. اهمیت این موضوع زمانی بیشتر محسوس است که سازمان با محدودیت امکانات و منابع مالی مواجه است و بقا و توسعه مؤسسه منوط به تشخیص، ارزیابی و انتخاب مناسب‌ترین امکانات سرمایه‌گذاری و تخصیص منابع مالی به آنهاست.

مدیران برای تصمیم‌گیری در نحوه تخصیص منابع و کنترل آن و حصول اطمینان از به کارگیری مؤثر و کارآیی منابع در اختیارشان، به اطلاعات حسابداری به عنوان یکی از ابزارهای مهم تصمیم‌گیری نیازمندند.

انتشارات موجک

ISBN: 978-600-994-010-3

9

786009 940103